

Мацелик Т.О.

*Національний університет державної податкової служби України,
завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент*

ФУНКЦІ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Публічне управління є ключовою категорією адміністративно-правового регулювання сучасної держави та основою діяльності органів публічної влади. За допомогою

публічного управління здійснюється вплив на всі сфери суспільного розвитку, втілюється державна політика розвитку країни.

Характеризуючи публічне управління як сферу діяльності суб'єктів адміністративного права слід звернути увагу на об'єднання громадян як ключових суб'єктів громадянського суспільства на яких покладаються суттєві функції у сфері публічного управління.

Визначення поняття «громадська організація» (як синоніми у вітчизняному науковому та суспільно-політичному дискурсі застосовуються також словосполучення «неурядова організація» (НУО), «неприбуткова організація» (НПО), «недержавна організація» (НДО), «організація третього сектору») у правовому сенсі сформульоване у ст. 3 Закону України «Про об'єднання громадян» від 16.06.1992 р. № 2460-ХІІ: «Громадською організацією є об'єднання громадян для задоволення та захисту своїх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів».

Громадські організації охоплюють всі сфери суспільного життя і є своєрідним регулятором свободи людини.

Осмислення загальних функцій громадських організацій дасть можливість оцінити їх роль у сфері публічного управління. Слід зазначити, що на відміну від інших органів публічної влади громадські організації діють окремо, вони не структуровані по вертикалі, але створюють мережу інтересів, які об'єднують громадян у певну спільність забезпечуючи самовиявлення та реалізацію потреб і інтересів індивідів через систему відносин.

Зареєстровані об'єднання громадян мають право: представляти і захищати свої законні інтереси та законні інтереси своїх членів (учасників) у державних та громадських організаціях; брати участь у політичній діяльності, проводити масові заходи (збори, мітинги, демонстрації тощо); отримувати від органів державної влади і управління та органів місцевого самоврядування інформацію, необхідну для реалізації своїх цілей і завдань; вносити пропозиції до органів влади і управління та інші.

Законодавчо також визначаються різні гарантії діяльності громадських організацій та їх можливості впливати на органи влади і в інших законодавчих актах, наприклад, Законі України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави»

Концепція сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства передбачає наступні форми участі у публічному управлінні: участь у розробленні та обговоренні проєктів нормативно-правових актів з питань, що стосуються суспільно-економічного розвитку держави, інтересів широких верств населення, прав і свобод людини та громадянина; здійснення громадського контролю за діяльністю органів виконавчої влади щодо розв'язання проблем, що мають важливе суспільне значення, у формі громадського моніторингу підготовки та виконання рішень, експертизи їх ефективності, подання органам виконавчої влади експертних пропозицій; (Концепція сприяння органами виконавчої влади розвитку громадянського суспільства схвалена Р О З П О Р Я Д Ж Е Н Н Я К М У від 21 листопада 2007 р. N 1035-ph <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1035-2007-p>) утворення спільних консультативно-дорадчих та експертних органів,

рад, комісій, груп для забезпечення врахування громадської думки у формуванні та реалізації державної політики; співпраця органів виконавчої влади з інститутами з підготовки та перепідготовки кадрів, спільного навчання державних службовців та представників інститутів навиків ефективної взаємодії, ознайомлення широких верств населення з формами його участі у формуванні та реалізації державної політики; виконання спільних проєктів інформаційного, аналітично-дослідницького, благодійного і соціального спрямування.

Такі широкі повноваження громадським організаціям дали змогу істотно впливати на прийняття важливих державних рішень, однак розпорошеність правових норм, які регламентують діяльність громадських організацій, не сприяє належній реалізації ними своїх функцій.

Разом з тим результати соціологічних опитувань свідчать, що в Україні лише 5% тих, хто бере участь у діяльності громадських організацій. Водночас 48% населення України вважають, що в Україні потрібні громадські організації і 44% населення громадським організаціям довіряють. Знають про існування таких організацій за місцем свого проживання лише 28% (Загальнонаціональне опитування населення України було проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з фірмою «Ukrainian sociology service» з 18 по 27 вересня 2011 р. <http://dif.org.ua/ua/press/dkvwkepgvwep>).

Серед різних форм діяльності громадських організацій населення найбільш важливими вважає ті, які пов'язані з контролем за діяльністю влади (42%), допомогою людям у обстоюванні ними своїх прав (39%), допомогою соціально уразливим соціальним групам (37%), спільним виробленням з владою державних рішень (25%), захистом довкілля (23%).

Це свідчить про те, що більш ефективному використанню конструктивного потенціалу громадських організацій перешкоджає в першу чергу пасивність та байдужість громадян, недостатнє усвідомлення ними можливості та необхідності використання організацій громадянського суспільства для захисту власних інтересів. На другий рівень необхідно визначити проблему систематизації законодавства у сфері діяльності громадських організацій та приведення його у відповідність вимогам сучасного громадянського суспільства.